

Hvorfor sikkerhetskontroll?

På denne siden finner du en samling spørsmål og svar som omfatter sikkerhetskontroll av bilen.

Det er hensiktsmessig at du som fremtidig fører av kjøretøyet kjenner til hva som er forsvarlig og forskriftsmessig stand, og dette er da et verktøy du kan benytte til dette.

Husk at din trafikk lærer kan hjelpe deg med det du eventuelt lurer på. ;)

Vognkort

Vognkort er et dokument som inneholder informasjon om et kjøretøy og hvem som eier det. (Statens Vegvesen, <https://www.vegvesen.no/kjoretøy/Kjop+og+salg/vognkort>)

Hva er den største tillatte totalvekt på tilhenger denne bilen kan trekke?

Se/vis i vognkortet tilhørende kjøretøyet.

På side 2 i vognkortet, under "Vekter", vil det stå skrevet "Tillatt hengervekt" med påfølgende tall oppgitt i kilo.

Hvilke konsekvenser vil det få dersom man trekker en tilhenger som er for tung for bilen?

Da kan man få redusert veggrep for bilens forhjul, som igjen kan sørge for endret kursstabilitet (at bilen ikke kjører rett), økt bremselengde samt blendingsfare ettersom lyktene på bilen heves. Dette gjelder derimot ikke nyere biler med Xenon eller LED lys.

Hvor stor nyttelast kan denne bilen ha i tillegg til oss som er i bilen nå?

Se/vis vognkort tilhørende kjøretøyet. På side 2 i vognkortet, under "Vekter", vil det stå skrevet "Tillatt nyttelast" med påfølgende tall oppgitt i kilo.

Vær obs på at du som fører av bilen ikke er medregnet i dette regnestykket. I Norge er du på papiret 75kg uavhengig av din faktiske vekt, som er inkludert i "egenvekt med fører".

Hvilke ulemper kan du oppleve dersom du har for tung last i bilen?

Kjøreegenskapene blir redusert. Dvs. at bilen kan oppleves over- eller understyrt, bilens bremselengde økes, samt at det er blendingsfare dersom lyktene og fronten på bilen heves. Dette gjelder derimot ikke nyere biler med Xenon eller LED lys.

Hvor stor totalvekt kan hengeren bak denne bilen ha når føreren har førerkort klasse B (personbil)?

Totalvekt tilhenger 750kg, eller samlet totalvekt bil + tilhenger 3500kg. Sistnevnte gjelder dersom totalvekten overstiger 750kg på tilhengeren. Vær obs på at "tillatt totalvekt tilhenger med brems - og uten brems" begrenser også hvor tung tilhengeren kan være.

Hvilke konsekvenser kan det få dersom du kjører med tilhenger med for stor tillatt totalvekt?

Det er ulovlig å kjøre med en høyere totalvekt på tilhengeren enn det som er angitt i vognkortet under "Vekter" side 2 i vognkortene. Da kan man også få redusert veggrep for bilens forhjul, som igjen kan sørge for endret kursstabilitet (at bilen ikke kjører rett), økt bremselengde samt blendingsfare ettersom lysene på bilen heves. Dette gjelder derimot ikke nyere biler med Xenon eller LED lys.

Bremser

Bremser er særdeles viktig at er i orden, og derfor er det en rekke kontroller du som elev bør ha kjennskap til, både før førerprøven og senere i livet når du er ute som sjåfør på veien.

Model 3 har blokkeringsfritt bremsesystem (ABS) som forhindrer at hjulene låser seg når du bruker maksimalt bremsetrykk. Dette forbedrer styrekontrollen under tung bremsing ved de fleste veiforhold.

Ved nødbremsing overvåker ABS hastigheten til hvert hjul og varierer bremsetrykket i henhold til veigrepet.

Variasjonen i bremsetrykk kan kjennes som en pulserende følelse gjennom bremsepedalen. Dette viser at ABS er i drift og er ingen grunn til bekymring. Hold et fast og jevnt trykk på bremsepedalen når du kjenner pulseringen.

Kontrollere om bremsekraftforsterker virker

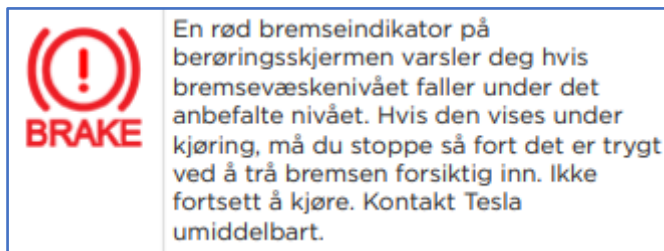
Mens tenningen og motoren er av, trykker du flere ganger på bremsepedalen til pedalen blir hard (5 - 6 ganger). Hold trykket på bremsepedalen mens du starter bilen. Pedalen skal nå synke inn. Synker den ikke inn, fungerer ikke bremsekraftforsterkeren. Dersom bremsekraftforsterkeren er elektrisk, vil du ikke kunne pumpe opp trykket og heller ikke kjenne at bremsepedalen synker inn etter at du starter motoren.

Er det forsvarlig å kjøre dersom bremsekraftforsterkeren ikke fungerer? Begrunne svaret.

Som regel er det ikke forsvarlig da dette gir nedsatt bremseeffekt, samt at pedalen blir veldig tung å håndtere. Dette er noe du kan oppleve dersom du får motorstopp eller om du blir tauet av en annen bil, da motor og tenning er avskrudd. Det samme gjelder om bremsekraftforsterker er elektronisk og tenningen er av.

Kontrollere bremsevæsknivået.

Åpne panseret og finn beholderen merket med tegnet for bremse (en sirkel med parentes utenpå, og det 8-kantede stopp tegnet). Kontroller at nivået ligger mellom maks. og minimum på beholderen. Væsken er blank, og det kan være en fordel å "gynge" bilen for å se om væsken flytter på seg.

Hva vil du gjøre dersom bremsevæsknivået er for lavt?

Det kan være slitte bremseklosser, noe som gjør at bremsesystemet trenger mer væske for å "trykke" bremseklossene inn mot bremsekivene. Eller så kan det være lekkasje i bremsesystemet. Ta bilen til verksted for kontroll. IKKE etterfyll væske.

Kontroller om bremsene har skjevtrekk.

Kjør mellom 30 - 40 km/t rett frem, deretter skal du bremse mens du holder lett i rattet. Bilen skal i utgangspunktet gå rett frem.

Hva kan være årsaken til skjevtrekk?

Det er en feil ved bremsene, som gjør at de ikke slites likt. Ta bilen til verksted for å fikse problemet.

Varsellamper

Varsellamper er ikoner i varierte farger som kan og/eller skal lyse i instrumentpanelet på bilen. Instrumentpanelområdet foran rattet, hvor vi blant annet kan se bilens hastighet, turtall, rekkevidde og annen viktig informasjon.

Kort forklart om varsellampenes fargebetydning.

	Rødt; dette betyr at du ikke kan kjøre videre, da det er noe alvorlig feil med kjøretøyet.
	Gult/oransje; Dette viser som regel at det er noe som ikke er kritisk med kjøretøyet, men likevel bør utbedres.
	Grønt: Disse gir oss informasjon om noe som er aktivt, og det er som regel ikke fare tilknyttet.
	Blått: Fjernlys er gjeldende for tilnærmet alle biler, og på enkelte biltyper kan det også referere til el drift eller annet
	<u>Kontroller om varsellampen for to-krets bremsesystem/driftsbremser virker.</u> Identifiser varsellampen. Mange kjøretøy bruker samme varsellampe for to-krets-bremsesystem og varsellampe for parkeringsbremsen. Da vil lampen vise “!” i midten. Har bilen separat varsellampe for parkeringsbrems vil denne være merket med “P” i midten.
	Start motoren, lampen vil lyse i noen sekunder og deretter slukke. Er det samme varsellampe for to-krets-bremsesystem og parkeringsbrems, kan denne lampen kontrolleres ved å dra parkeringsbremsen på og av.
	<u>Hva vil du gjøre dersom lampen begynner å lyse under kjøring?</u> Stans, finn evt. årsak (det kan være at to-krets-bremsesystemet ikke fungerer eller at det er lite bremsevæske, evt. at det er feil med parkeringsbremsen).
	Kanskje det er en teknisk feil og en defekt styreenhet. Kontroller om bremsene virker.
	<u>Kontroller om varsellampen for ABS-bremsene virker.</u> Identifiser lampen med initialene ABS. Start motoren, lampen skal lyse noen sekunder for så å slukke.

Er det forsvarlig å kjøre dersom varsellampen begynner å lyse under kjøring?

Ja, men feilen bør rettes. Da dette systemet hindrer hjulene i å låse seg ved en nødbremse. Det vil ikke ha noen konsekvens under “normale” omstendigheter.

Kontroller at varsellampen for kollisjonsputen/airbag virker.

Identifiser varsellampen. Start motoren, lampen skal lyse i noen sekunder for så å slukke.

Antispinnsystemet overvåker kontinuerlig hastigheten til for- og bakhjulene. Hvis Model 3 opplever tap av trekraft, vil systemet minimere hjulspinn ved å kontrollere bremsetrykket og motorkraften. Som standard er antispinnsystemet på. Under normale forhold bør det forbli på for å sikre maksimal sikkerhet.

Denne gule lampen for elektronisk stabilitetskontroll blinker på berørings skjermen når antispinnsystemet aktivt kontrollerer bremsetrykket og motorkraften for å minimere hjulspinn. Hvis lampen forblir tent, har det blitt oppdaget en feil på antispinnsystemet. Kontakt Tesla Service.

Har det noen betydning for hvilke passasjerer du plasserer i forsetet når bilen har kollisjonspute/airbag foran?

Barn og kortvokste kan skades ved utløsning av airbag/kollisjonspute

Dekk

Dekkene er noe av det viktigste på bilen, og det er akkurat dekkene som holder bilen på plass på veien. Jobben til dekkene er tre-delt; nemlig bremsing, akselerasjon og styring. Kontaktflaten på dekket mot underlaget er på størrelse med en håndflate, og derfor er det viktig å ha riktige og gode nok dekk.

RUN-FLAT-DEKK:

87% av nye biler leveres uten reservehjul. Grunnen til dette er at dekkene er bygget opp på en slik måte at de ikke blir flate, hvis du skulle være uheldig å punktere. Dekket opprettholder sin form og det er mulig å kjøre videre i opp mot 80 km/t i 8 mil. Sterkere konstruksjon i dekkets sidevegger bidrar til å opprettholde dekkets rulleevne.

Kontroller dekk og felger for skader.

Visuell kontroll. Sjekk om det er noe “unaturlig” med dekkene.

Hvilke skader er mest vanlige?

Rift/sår i dekkensiden, bulk i felgen som fører til ustabilitet, bobler i siden på dekket.

Kontroller dekkslitasjen på begge forhjulene.

Visuell kontroll. Sving hjulene helt til den ene siden for å kunne se rett på dekket. Er hjulene slitt jevnt i mønsteret?

Hva kan dekkslitasjen fortelle deg?

Dersom det er for lite lufttrykk, vil dekket bli slitt på kantene. Dersom det er for høyt lufttrykk, vil dekkene være slitt på midten. Dersom dekket er slitt bare på den ene siden, kan det være at forstillingen er skjev (forhjulene er ikke innstilt riktig i forhold til hverandre).

Kontroller mønsterdybden på begge forhjulene/bakhjulene.

Visuell kontroll. Evt. bruk av dybdemåler eller slitasjevarsler (gummiklumper som indikerer minimum mønsterdybde) på hjulene.

Hva er risikoen ved å kjøre med for liten mønsterdybde?

Dårlig veggrep, samt økt fare for vannplaning.

Hva er kravet til mønsterdybde på vinter- eller sommerdekk?

Minste tillatte mønsterdybde på sommerdekk er 1,6mm og på vinterdekk er det 3,0mm

Hva er riktig lufttrykk i forhjulene på denne bilen?

Se instruksjonsbok eller annen merking på bilen. Dette kan stå i drivstofflokket eller i dørkarm/på døren.

Kontroller om lufttrykket er riktig i forhjulene.

Visuelt kan man se om dekket er jevnt slitt, eller bruk lufttrykksmåler.

Hva er riktig dekkdimensjon for denne bilen?

Se på side 3 i vognkortet. Det står Std. dekkdimensjon f.eks. 225/55R16. Alternative dimensjoner er også riktig.

Kontroller om bak dekkene har riktig dimensjon.

Visuell kontroll. Sammenlign tallene fra vognkortet med det som står på dekket.

Hvor stor bæreevne må dekkene på denne bilen ha?

Se på side tre i vognkortet. Bæreevne vil være merket med Min. LI og deretter et tall. LI står for Lastindeks.

Kontroller om bak dekkene har riktig bæreevne.

Visuell kontroll. Sammenligne med tallet du finner i vognkortet side 3 under Min. LI. Dvs. at tallet på dekket må være likt eller høyere enn det som er angitt i vognkortet.

Lys og lykter

Lys og lykter hjelper oss til å se i mørket, vise tegn til andre hva vi planlegger å gjøre ved hjelp av blinklys, samt bremselys som varsler bakenfor kjørende om at vi senker farten. Det er viktig å sette seg inn i hvordan lysene virker, både på skolebilen i forkant av førerprøven, og ikke minst på egen bil.

Kontroller om alle bremselys virker.

Kontroller at bremselys høyre, venstre og i midten virker. Sett eks. varseltrekanten i spenn mellom setet og bremsepedalen, slik at bremselysene lyser. Du skal kunne kontrollere dette på egen hånd.

	Nærlys er på.
	Fjernlysene er på, og Automatisk fjernlys er deaktivert eller for tiden utilgjengelig.
	Automatisk fjernlys er aktivert, og fjernlys er på. Model 3 er klar til å slå av fjernlysene hvis det oppdages lys.
	Automatisk fjernlys er aktivert, men fjernlys er ikke på, fordi lys er registrert foran Model 3. Når det ikke lenger oppdages lys, slås fjernlysene på igjen automatisk.

Er det forsvarlig å kjøre dersom bremselysene ikke virker? Finn feilen.
Nei, det er ikke forsvarlig. Feilen kan være en sikring som er røket eller lypærer/LED-lys som ikke virker.

Kontroller om nødsignal lys/nød blink virker.

Slå på lyset, sjekk alle lys ute på bilen. 2 framme, 2 på siden og 2 bak.

I hvilke situasjoner er det riktig og viktig å bruke nødsignallyset/nød blink?

Ved nødstopp for å markere bil, samt at det er en situasjon som krever ekstra oppmerksomhet.

Kontroller at nærlyset virker og er (noenlunde) riktig innstilt.

Slå på lysene, kjør inn mot en vegg e.l. for å kontrollere at begge lampene lyser og at de har (noenlunde) lik høyde.

Hvilke ulemper kan det ha om nærlyset er feil innstilt?

Blending av møtende trafikanter, samt at siktstrekningen i mørke kan bli redusert.

Kontroller om kurve/tåkelys virker.

Skru på tenning, deretter skru på tåkelyset og gå ut for å kontrollere at begge lyser. Det er ikke alle biler har tåkelys foran!

Hvilke ulemper kan det ha om kurve/tåkelys blir brukt feil?

Blendingsfare, irritasjon og forenklet forelegg (bot) for feil lysbruk.

Kontroller at tåkebaklys virker.

Skru på tenning, skru på lyset(ene) og gå ut og kontrollere. Det kan godt være at det bare lyser på ene siden.

Hvilke ulemper kan det ha om tåkebaklyset brukes feil?

Sterkt blendende, særlig i tett og saktegående kø.

Kontroller at parkeringslys, baklys og skiltlys virker.

Skru på tenning, skru på parkeringslyset og gå ut å kontroller. Baklys(kjørellys): røde, Skiltlys (to lys over skiltet bak): hvite og Parkeringslys (svake lys framme på bilen på begge sider): hvite.

I hvilke situasjoner er det viktig at parkeringslyset er i orden?
Parkering/stans til siden i mørket uten andre lyskilder.

Styring

Det å ha en skikkelig styring på bilen er viktig, slik at bilen beveger seg i den retningen du vil - når du vil!

Kontroller at styringen er i orden.

Rattutslag til begge sider, sjekke dødgang styring (Max 2 - 3 cm), selvoppretting (bilen skal rette opp igjen rattet med bevegelse på bilen når du slipper opp rattet), ulyder, og om bilen er retningsstabil.

Hva kan være årsaken til at bilen drar til en av sidene?

Det kan være feil på forstillingen (forhjulenes posisjon i forhold til hverandre), ujevnt underlag, eller forskjellig lufttrykk på høyre og venstre side.

Kontroller at servostyringen virker.

Vri på rattet, start motoren og se at rattet blir lettere å vri.

Er det forsvarlig å kjøre dersom servostyringen ikke virker?

Ja, men det blir veldig tungt å manøvrere bilen i lav hastighet. Dersom bilen har elektromekanisk styreservo, vil det ikke være forsvarlig, da dette kan ødelegge styringen ytterligere.

Kontroller om bilen er retningsstabil.

Kjør i ca. 30km/t rett fram og hold lett i rattet. Bilen skal gå rett fram.

Hva kan være årsaken til at bilen drar til en av sidene?

Det kan være feil lufttrykk, ujevnt underlag eller feil i bilens forstilling (forhjulenes posisjon i forhold til hverandre)

Annet

Her har vi laget en kategori som har litt diverse oppgaver som du skal ha kjennskap til. Noen viktigere enn andre.

Finn frem refleksvesten.

Den skal være tilgjengelig fra førersetet, og kan eksempelvis ligge i førerdøren, hanskerommet, annet rom eller under førersetet.

Hvor vil du plassere varseltekanten om det blir aktuelt å sette den ut?

Den skal være plassert godt synlig for andre trafikanter. Utenfor tettbygd strøk bør den stå mellom 100 - 200 m fra bilen. Innenfor tettbygd strøk bør man vurdere forholdene.

Kontroller at vinduspusser virker som den skal.

Kontrollere at den virker både framme og bak (ikke alle bilmodeller har vindusvisker bak) og kontroller alle hastigheter. Ofte finnes det en auto-funksjon. Denne bør nevnes.

Hva kontrollerer du på pussebladene?

Slitasje, sår, løs gummi og om den legger igjen striper med vann på ruten. (Det kan ligge skit mellom visker og rute).

Still inn varmeapparatet slik at is og dugg på frontruten fjernes så effektivt som mulig.

Utføres ved å trykke på knappen som kjører full varme og luftstyrke i frontruten.

Still inn varmeapparatet slik du vil ha det under kjøring.

Still inn på ønsket temperatur og hvor luften skal blåse. Det kan være enkelt å stille inn på ønsket temperatur for så å trykke på "auto".

Vis hvordan du vil fjerne dugg fra bakruten.

Utføres ved å trykke på knappen som skrur på varmetrådene i bakruten.

Vis hvordan du vil fjerne is og dugg fra sidespeilene.

Utføres ved å skru på varme i sidespeilene. Ofte en funksjon du finner samme sted som du stiller inn sidespeilene. Evt. kan det være samme knapp som styrer varme i bakruten.

Kontroller at batteriet sitter fast.

Utføres. Finn batteriet (kan være under panseret, men kan også være i bagasjerommet) dytt på batteriet, det skal ikke flytte på seg.

Hva er risikoen ved å kjøre med løst batteri?

Det kan være batterisyre søl og det kan føre til kortslutning.

Kontroller at hornet/lydhornet virker.

Utføres. Trykk på rattet med tenning på eller motor startet. (Det kan f.eks. være at hornet er plassert på spaken som styrer blinklysene)

Kontroller at lyshornet virker.

Utføres. Blinker med fjernlysene ved å trekke i blinklysspaken.

I hvilke situasjoner er det riktig å benytte horn?

Benyttes for å varsle andre om fare.

Kontroller om vindusspyleren virker.

Samme spak som vindusvisker. (Trekk, sku, **trykk**. Det varierer fra bil til bil).

Vis hvor man fyller på spylervæske.

Åpne panseret og vis beholder med tegnet for spylervæske på. Ofte blått eller gult lokk.

Kontroller alle bilbeltene.

Sjekk for slitasje, rifter og skader. Virker beltestrammeren? Kontroller. Trekk hardt i beltet, det skal stanse. Beltet skal sitte fast i "låsen" som kan utløses ved å trykke på rød knapp.

Hva er risikoen ved å bruke bilbelter med slappe ruller?

Beltet vil ligge løst og vil ikke stramme godt nok ved et sammenstøt.

Finn frem og monter varseltekanten skikkelig.

Ligger ofte i bagasjeromsluken, eller i bagasjerommet. Form trekanten og dra ut alle benene. Den skal stå støtt!

Hvor langt fra bilen bør du gå før du setter den fra deg?

Ta på refleksivest før du går med varseltekanten.

Monter den ved bilen, gå med refleks siden på varseltekanten i retningen du går for å være synlig. Minimum 100 meter.

Kontroller motoroljenivå.

Gjelder ikke Tesla. Åpne panser, finne peilepinnen, dra den ut, tørke av, stikke den helt inn igjen for så å lese av mellom maks. - min. på pinnen. (Kan ikke gjøres på alle nye biler). Evt. Kan du kontrollere motoroljenivå ved å gå inn i menyen på skjermen inne i bilen.

Vis påfyllingssted for motorolje.

Vis påfyllingssted. Ofte midt på motorblokken.

Nye spørsmål

Statens Vegvesen velger å innimellom oppdatere spørsmålene som omhandler sikkerhetskontroll, og dermed har vi en samling i denne kategorien. Husk at det ikke alltid er mulig å "løse" oppgavene på de kjøretøyene trafikkskolen har.

Kan du vise hvordan du kan justere rattet på kjøretøyet?

Rattet på mange biler kan justeres opp og ned, mens noen kan i tillegg justeres i lengderetningen, såkalt teleskopjustering.

Hvorfor er det viktig at rattet er justert på en korrekt måte?

Dette er viktig med tanke på at du skal kunne behandle rattet på en korrekt måte med riktig arbeidsposisjon, samt at det er viktig å huske på at det er en airbag inni rattet som skal ha rom for funksjon, dersom denne utløses.

Hvor er jekken?

Jekken er et apparat man benytter for å løfte opp bilen dersom man må bytte hjul. Dersom kjøretøyet har dette apparatet, vil det være naturlig at dette befinner seg på en egnet plass i bagasjerommet. Videre er det svært uvanlig at nyere kjøretøy er utstyrt med et slikt apparat, da det er vektbesparende og positivt for miljøet.

Det vil i stor grad heller være et "punkteringssett" som inneholder en skumbeholder og kompressor.

Kan du kontrollere bilen for løse gjenstander?

Her vil det være relevant å kontrollere både baksetet og bagasjerommet for gjenstander som kan flytte på seg under kjøring eller under hard bremsing. Det er ønskelig at disse gjenstandene ikke flytter på seg, og det er dermed hensiktsmessig å feste disse med henholdsvis festemateriell som stropper og/eller strikk mv.

Kan du vise hvordan du kan deaktivere kollisjonspute/airbag på passasjersiden foran?

Dette er ikke mulig på alle kjøretøy. Dersom det er mulig, vil det ofte finnes et nøkkelhull enten inne i hanskerommet, på høyre side av dashbord (mellom passasjerdør og dashbord) eller annet sted.

I hvilke tilfeller eller situasjoner vil det være nødvendig å deaktivere kollisjonsputen på bilen?

Dersom man skal ha et bakovervendt barnesete i forsetet (passasjeretet), vil det kunne være skadelig, og i verste fall dødsfarlig å ha airbag aktiv hvis kollisjon.

Kan du finne og/eller vise reservehjulet?

Dette er som regel plassert i bagasjerommet, og da mest sannsynlig under bagasjeromsplaten. Det er ellers svært få biler som leveres med reservehjul, da det er et vektbesparende tiltak, som igjen sørger for mindre belastning på miljøet.

Hvordan skru på baklys?

Vri lysbryter til du ser at baklys er tent